

Відпустка без збереження заробітної плати

Статтею 25 Закону України «Про відпустки» регламентовано надання відпусток без збереження заробітної плати працівнику **в обов'язковому порядку**.

Надання відпустки без збереження заробітної плати **за згодою сторін** передбачено статтею 26 вищезазначеного Закону.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про відпустки» на період відпустки, в т. ч. без збереження заробітної плати, за працівником зберігається місце роботи та посада, також цей період зараховується до стажу, що дає право на щорічну основну відпустку.

Не допускається звільнення працівника з ініціативи власника в період його знаходження у відпустці, зокрема у відпустці без збереження заробітної плати (частина третя ст. 40 КЗпП).

Відпустка без збереження заробітної плати не переноситься на інший робочий рік. Законодавством також не передбачено перенесення відпустки без збереження заробітної плати на інший період у випадку тимчасової непрацездатності працівника.

Допомога по тимчасовій непрацездатності не надається за період перебування застрахованої особи у відпустці без збереження заробітної плати.

Відпустка без збереження заробітної плати, що надається працівникові в обов'язковому порядку за Законом України «Про відпустки» та за іншими нормативними документами

Категорія працівників	Кількість днів
ст. 25 Закону України «Про відпустки»	
Мати або батько, який виховує дітей без матері (в т. ч. у разі тривалого перебування матері в лікувальному закладі), що має двох і більше дітей віком до 15 років або дитину-інваліда	До 14 календарних днів
Чоловік, дружина якого перебуває у післяпологовій відпустці	До 14 календарних днів
Мати або батько дитини, баба, дід чи інші родичі, які фактично доглядають за дитиною, або особою, яка усиновила чи взяла під опіку дитину, та один із прийомних батьків. Якщо дитина хвора на цукровий діабет I типу	Визначена в медичному висновку, але не більше ніж до досягнення дитиною шестирічного віку. Не більш як до досягнення дитиною шістнадцятирічного віку
Мати або батько дитини, баба, дід чи інші родичі, які фактично доглядають за дитиною, або особа, яка усиновила чи взяла під опіку дитину та один із прийомних батьків для догляду за дитиною до 14 років	На період оголошення карантину на відповідній території
Ветерани війни, особи, які мають особливі заслуги перед батьківщиною, та особи, на яких поширюється чинність Закону України	До 14 календарних днів щорічно

«Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551-ХІІ	
Особи, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, перелік яких визначений у ст. 1 Закону України «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною» від 01.06.2000 р. № 1767-ІІІ	До 21 календарного дня щорічно
Пенсіонери за віком та інваліди ІІІ групи	До 30 календарних днів щорічно
Інваліди І та ІІ груп	До 60 календарних днів щорічно
Особи, які одружуються	До 10 календарних днів
У разі смерті рідних по крові або по шлюбу: чоловіка (дружини), батьків (вітчима, мачухи), дитини (пасинка, падчірки), братів, сестер	До семи календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду до місця поховання та назад
У разі смерті інших рідних	До трьох календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду до місця поховання та назад
Для догляду за хворим рідним по крові або по шлюбу, який за висновком медичного закладу потребує постійного стороннього догляду	Тривалістю, визначеною у медичному висновку, але не більше 30 календарних днів
Для завершення санаторно-курортного лікування	Тривалістю, визначеною у медичному висновку
Працівники, допущені до вступних іспитів у вищі навчальні заклади	15 календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду до місцезнаходження навчального закладу та назад
Працівники, допущені до складання вступних іспитів в аспірантуру з відривом або без відриву від виробництва, а також працівники, які навчаються без відриву від виробництва в аспірантурі й успішно виконують індивідуальний план підготовки	Тривалістю, необхідною для проїзду до місцезнаходження вищого навчального закладу або закладу науки і назад
Працівники, які працюють за сумісництвом	На термін до закінчення відпустки за основним місцем роботи
Ветерани праці	До 14 календарних днів
Працівники, які не використали за попереднім місцем роботи щорічну основну та додаткові відпустки повністю або частково й одержали за них грошову компенсацію	До 24 календарних днів у перший рік роботи на цьому підприємстві до настання шестимісячного терміну безперервної роботи
Працівники, діти яких у віці до 18 років вступають до навчальних закладів, розташованих в іншій місцевості	12 календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду до місцезнаходження навчального закладу та у зворотному напрямі. За наявності двох або більше дітей зазначеного віку така відпустка надається окремо для супроводження кожної дитини
Працівники, які навчаються без відриву від	За бажання один вільний від роботи день на

виробництва в аспірантурі, протягом четвертого року навчання	тиждень
Стаття 218 КЗпП України	
Працівники, які навчаються у вищих навчальних закладах та аспірантурі	1–2 вільних від роботи дні на тиждень
Працівникам, які навчаються без відриву від виробництва в аспірантурі, протягом четвертого року навчання	Вільний від роботи день на тиждень
Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28.02.1991 р. № 796-ХІІ	
Працівники, що мають статус чорнобильця 3-ї та 4-ї категорії, один з батьків, які мають неповнолітніх дітей і проживають на територіях зон радіоактивного забруднення	До 14 робочих днів на рік
Закон України «Про соціальний захист дітей війни» від 18.11.2004 р. № 2195-ІV	
Працівники, що мають статус дітей війни, тобто особи, які є громадянами України та яким на час закінчення (02.09.1945 р.) Другої світової війни було менше 18 років	До двох тижнів на рік
Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551-ХІІ	
Учасники бойових дій, інваліди війни, учасники війни	Додаткова відпустка без збереження заробітної плати до двох тижнів на рік

Відпустка без збереження заробітної плати за згодою сторін

Відпустка без збереження заробітної плати за згодою сторін згідно зі ст. 26 Закону України «Про відпустки» надається за сімейними обставинами та з інших причин тривалістю не більше 15 календарних днів на рік.

Формулювання статті передбачає згоду сторін, тобто одного бажання працівника не достатньо. Перелік підстав законодавством не визначений, оскільки важливість залежить від конкретних обставин, тому рішення надавати чи не надавати відпустку належить до компетенції роботодавця. Працівнику необхідно подати заяву, вказуючи підстави, що спонукають його брати відпустку, а роботодавець приймає рішення та видає наказ (розпорядження) щодо надання зазначеної відпустки. Закон не конкретизує, які саме сімейні обставини чи поважні причини мають бути підставою для того, щоб оформити відпустку. Відпустка за згодою сторін має тривати не більше 15 календарних днів на календарний рік.

Дана стаття не передбачає, що роботодавець має права вимагати від працівника подавати заяву на її надання в інтересах роботодавця (наприклад, з метою фонду економії заробітної плати).